ތަރުޖަމާ

މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ 18 ވަނަ ބައްދަލުވުން. (07.06.2010)

(ކޮމިޓީގެ ކުރީ ބައި ރެކޯޑު ކުރެވިފަ އެއް ނުވޭ)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިޖެހާގެ އެހެން ދާއިރާއަކުން އެއްވެސްކަމަކަށް ނަޒާއެއް ބިލު ބަހަސަކަށްވެގެން ނުވާނެ. ދެން އެ މާނަކަށްވަންޖެހޭ. ދެން މިގޮތުގައި އެބަހުރި ބައެއް ނިއުސް، ބްރޯޑްކާސްޓަރުން، ޚަބަރު ކިޔާ ކުދިން ވެސް އެބަ ހުރި ސިޓީތަކުގައި. ދެން އެ ކުދިންނަކީ އުދުއްތަ ޚިލާފު ބައެއް. ދެން މިހާރު އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕާލަމެންޓްރީ ގްރޫޕުން ހޮވާލީ. ހަމަޖެހޭ މަސްލަހަތަކީ ހާއްސަ މަސްލަހަތު އެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ދެކެނީ. ސަރަހައްދީ ހަމަހަމަ ދިރިއުޅެމާ ހިންގާ ކޮމިޓީގެ ރިޔާސަތަށް ކަމަށް އެ ކޮމިޓީއިން އެބަ އޮތް މަޢުލޫމާތު ދެއްވާފައި. އެއީ ޝަރުޠު ހުކުމެއްގައިވާ ކަމަށް އޮތީ އަދި. އެހެންނަމަވެސް އޮތީ އެމް.ޑީ.ޕީގެ މަޤާމަށް ޕާޓީން ވި ފަހުން އޮތީ އެއްވެސް ދުސްތޫރު އެއް އެކަކަށް އެއްޗެއް ނުނަންގަވާ ކަމަށް. ދެން އެ ގޮތަށް ދާދަ ވަނީ އެ ސިޓީން. އެކަމަކު އާދޭސް ޖެހިޖެހުނު އަޅުގަނޑަށް ހިފޭނީ ކޮންފަރެންސް ބޭނީ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ލިބިވަޑައިގަންނަވާނެހެން ކޮންމެ ބޭފުޅަކަށް ވިދާޅުވެސް. އެހެންވީމާ، މި އިޝޫ އަދި އަޅުގަނޑުމެން އެޖެންޑާކުރަންޖެހޭ އިޝޫ އެއް. މި މައްސަލައާމެދުގައި ވިސްނާކުރަން އަޅުގަނޑު ފޮނު ކޮމިޓީ ބޭފުޅުން ނުހަރުއްދަވާ މި ހިސާބު. ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ ސިޔާސީ ޕާޓީތަކާއި އެހެން ދާއިރާތަކުން ކުރިން ހުރިހާ މަޝްވަރާކުރަން މި ހިސާ. ދި.އޭ.ޕީ.އަށް ސަސްޕެންޑް މި ބަންދުކުރަނީ މި ސަސްޕެންޑުގައި ހަމަޖެހިފައި ނަންބަރުތަކެއްގެ ތަފާތުން އިޙްތިރާމު ހަމަހަމަ ފުރުސަތު ގޮތުން މި ކޮމިޓީގެ ރިޔާސަތަށް ހޮވާތީ. އަދި މި ކޮމިޓީގެ ޤަރާރުތަކުގެ ބޮޑުގައި ހުށަހަޅައިގަންނަވާ މި ކޮމިޓީގެ ޤަރާރުތަކާ ޤަރާރުކުރީ. މި ކޮމިޓީ އުފެދުނީއްސުރެ 2 ޑިސެމްބަރު 2008 ވަނަ ދުވަހުގެ ނިޔަލަށް ކޮމިޓީގެ ޗެއަރ އޮފީސްބެއަރުގެ މަޤާމު އަދާކުރަމުން ދިޔައީ އިބްރާހީމް ޒަކީ. ނަމަވެސް 22 ޑިސެމްބަރު 2008 ގައި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޕާލަމެންޓްރީގެ މަޤާމު ލިބިވަޑައިގަތުމާ އެކު މި ކޮމިޓީގައި އަދާކުރައްވަމުން ދިޔަ މަޤާމާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ކޮމިޓީއިން ލިބެމުންދިޔަ ހުރިހާ އިނާޔަތްތައް ވަނީ ދޫކޮށްލައްވާފަ އެވެ. އެ ދުވަހުން ފެށިގެން މިއަދާ ހަމައަށް މި ކޮމިޓީގެ އެއްވެސް ޖަލްސާއެއް އެ ބޭފުޅާ އަދާއެއް ނުކުރައްވާ އެވެ. އަދި މިދިޔަ ދުވަސްތަކުގެ ތެރޭގައި މި ކޮމިޓީން އެ ބޭފުޅާ ސިޓީ ފޮނުއްވައި ނަސޭހަތްދެމުން އެއްވެސް މާލީ އެއްވެސް ފައިދާ އެއް ލިބޭކަން ނުދެން އެވެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ބޭފުޅުން ރިޢާޔަތްކޮށްދެއްވާފައިވާ އެ ޤަވާއިދުގެ މާއްދާގެ ދަށުން އަޅުގަނޑު ޤަވާއިދުން ކޮމިޓީއަށް އެއް މަޝްވަރާ މި ދެންނެވީ. ދެން މިއީ ހަޤީޤަތުގައި ދެ މުޅި ކޮމިޓީގެ ކަމަކަށް ބަލަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި މަޝްވަރާއެއްގައި މި ދަންނަވަން. ދެން މިއަދު ހަމަގައިމު ދި ޕްރޮސީޖަރގެ ކަމަކީ އެއީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު މި މަޝްވަރާއަކަށް މި

ބިލު ހުށަހަޅާފައެވެ. މިކަންތައް ގެންދަނީ ގޮތެއް. ދެން އަދުލުގަނޑުގެ ސަރުކާރުގެ އަޅާ މި ހަމަޔާ ތަރިކައި މި މައްސަލަ

ނިންމަން. ސަބަބަކީ 10 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން މި އެޕްރީލްމަހުގައި މި ޤާނޫނީ ގޮތުން މި ބޭނުން އެކުލަވާލަން އެބަޖެހޭ.

އެހެންވީމާ، އަދުލަތުގެ ބިލު ހުށަހަޅާފައެވެ. ފުރަތަމަ ހަފްތާ.

ބިލްތަކު ދާއިރާގެ ގެންބަރު އަރިމަތު ރައްޔިތު ވަނަކަށް ބަލަނެއްކަމެއް:

އާދަ، ސިޔާސީއްޔާ މުޤައްރިރު. އަދުލަތުގެ ހިސާބު ތަންކޮޅެއް ސަބަބުހަކާޖެހޭ ގޮތަކަށް މި ޤަސަކާކަން

ގެންދިޔައީ ކަނޑާނގެ ރަނގަޅު ވާނީ. މިހާރު އަދުލަތުގެންނަށް މިދަނީ ސިޔާ ތަފްސީލަށް ކަނޑާނގެ. ޤާނޫނަށް

ކަނޑާނގެ މި ދުވަހު. އެހެންވީމާ، ކަނޑައެޅުން ކަހަލަ ބަރާބަރު ފުރާވާ ވަރަކައިގެ ތަރައްޤީ އަދުލަތުގެން މިކަން

ގެންދާނަ ގޮތުގެ ރައްވަފާވައި، ދެން ތި އިޝޫ އާ ހަމައަށް އައިމާ ތިއަށް ފަސް ޖަވާބުދިނުން ހަމަ ރަނގަޅުވާނެ

ކަމަށް އަދުލަތުގެ ފުރުޞަތު އެ ގޮތަށް އަދުލަތު ހުރިހާ ވަރަކަ ދަންނަވަން.

ރައީސުލްގެ ވަރަކަށްއެކަމެއް:

އާދަ، އަދުލަތު ހަމަ އެދި އިޖުރާއަތު ދަންނަވާލަން ހުރި ބައެއް ވަރަކަ އެބަހުރި. އެއީ ސަބަބަކީ މި ޤާނޫނު އެބަ

ބާރަށްކަށް މިހާރު 29 ނަން މި އާދި ދިރިޔާއި. މި އެބަޖެހޭ އަދުލަތުގެން 18 އަށް މަދުކުރަން އިނގޭތޯ. އެއީ

ފުރަތަމަ އަދުލަތުގެން މި އެއްބަސްކުރާ އަދަދުގެ ދުވަސް އެބަޖެހޭ އިޖުރާއަތުކުރަން، މި މަޖިލީހުން އާއްމުންގެ

ކަމެއްޗަށް. އެހެންވީމާ، މިފަދަ މި އިޖުރާއަތު މި އެއްބަސްކުރަނީ 9 ބޭފުޅުން. އެހެންވީމާ، 9ގެ ދުވަސް 18

މީހުން އެބަޖެހޭ އިޖުރާއަތު ކުރަން، މި ނިންމަވާ ދުވަހު އާއްމުން ދެކެވޭ ކަމެއްޗަށް ހުށަހެޅުން. މި ޤާނޫނު ބަދަލު

އާއްމުންގެ ކަމެއްޗަށް ބަލާފައި ދެން އެ ނިންމަވައި ޤާނޫނާ މަޖިލީހުން. އެހެންވީމާ، ފުރަތަމަ 29 ނަން 18 ނަމަށް

މަދުކުރާ ބައި ގޮތުން ތި ބޭފުޅުން ގޮތެއް ނިންމަވައިދެއްވީމާ ކުރައިޖެހިއްޔާ އެއް ކަނޑައަޅުއްވައި ދެއްވީމާ އެއީ

މިގޮތައް ފުރަތަމަ ކަމެއް. ދެން އެ 18 ނަން އިޖުރާއަތުކުރުއްވާފައި ކަމެއްޗަށް ވަގުތު ދިނުމައި އަދުލަތުގެން

އެއީ 9 ނަމަށް މަދުކުރުމައި މި ޖެހޭ ފުރި އަށް ފެންނަން. އެހެންވީމާ، މިއީ ހުރަސްޖެހޭ ކަމެއް. އެހެންވީމާ،

ފުރަތަމަ ކަމެއް އަދުލަތު ޤަބޫލުކުރާ ގޮތުގައި ތި ބޭފުޅުން މިއީ 18 ނަމަށް 29 ނަން މަދުކުރައްވާށެވެ. ދެން

އަދުލަތު ތި ބޭފުޅުންގެ ސަމާލުކަމަށް އެދި ދަންނަވާލަން މިގެ އިޝާރާތްތަކައި ސިޔާސީމަށް އަދުލަތުގެން

ފުރުޞަތު އެދެވޭ. އެ ބޭފުޅުންނަކީ މި ޤާނޫނުގައި މި ވާ ގޮތުގެ މަތިން ސަރުކާރުތަކަށް ބޭފުޅުން ކަމަށް ވަރަކަ

އަޔާ. އެހެންވީމާ، އެ ބޭފުޅުން ބައެއް ބޭފުޅުން ވަކިވެއްޖެނަމަ އިޝާރާތް ހިނގައިދާ އެ ބޭފުޅުންގެ މައްސަލަތައް

ހުށަހަޅަން މިހާރު އަދުލަތުގެންނަށް އެބަ އެނގޭ. އެހެންވީމާ، އެ ވަރަކަ ފަސް އަދުލަތު ދަންނަވާލީ. އެހެންވީމާ،

މި 29 ނަން 18 ނަމަރު ބަދަލުކުރުމުގެ އިސްލާޙު ފުރަތަމަ އަދި. އެހެންވީމާ، މިކަން ގެންދެވޭނެ ގޮތެއް މި ބާރުލުން ދިރާސާކުރުމަށްފަހު ކުރިއަށް ގެންގޮސްދެއްވުން އެދެން.

ވިލުފުށި ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު އެންމެ ފުރަތަމަ މި އިސްލާހަށް ވާހަކަދެއްކުމުގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ސަމާލުކަމަށް ގެނައި އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން ބަލަމުން ދިޔަ އަޅުގަނޑުމެން ޤާނޫނުތަކަށް ވަރަށް އެތައް ކަމެއް މަސްއޫލިއްޔަތަށް ސަބަބުވޭ ދިނުން ކަންތައް. ދެން އެހެންނަމަވެސް އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ނިންމި ގޮތް ހޯދާފަ އެކަން ތި ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން މައުލޫމާތު ލިބުމުން އަންނަނީ. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑު ހަމަންވަނީ އެންމެ ފުރަން ބާއްޖ ބައްދަލުވުމުގައި އަޅުގަނޑުމެން ގޮތްތަކެއް ނިންމާފައި ސިޔާސަތު ތާރީޚު ގޮތަށް ނިމިފައި ދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އެ އާ ބާރު ގޮތުން މި ކޮމިޝަން ނިންމި ނިންމުމާ އެއްގޮތަށް އެ ކަންތައް އެ ތަނުން ކުރާނެތޯ ނޫންތޯ؟ މިގައި ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީން ދިން އެއްވެސް ޖަވާބެއް އަޅުގަނޑަށް މިހާތަނަށް ލިބިފަ އެއް ނެތް. ދެން ދުވަހަކުގެ މަތިން ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީގެ ސްޓާފް މިނިސްޓަރ މިޖެހޭގައި ވިލާވުފައި އެބަ އޮތް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ބުނާ ގޮތަށް ޑިމަންޑުތަކުން މިކަން ކުރާކަށް ނުޖެހޭނޭ. މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީއަކީ އެއީ މިކަން ކުރާނެ ގޮތް ކަނޑައަޅާނެ ބައެއް ނޫން. ޑިމަންޑުތަކެއް ފެނުނު ގޮތަށް މިކަން ކުރާނީ. އެހެންވީމާ، އެ ލިއުން ހުށަހަޅަން މިދިޔަ މަހުގެ ހުށަހެޅުމެއް އަޅުގަނޑު ހިފައި ދިޔަޑި ފިޝަރީޒް ތަޢުލީމީ ބޭފުޅުން އަދި ޓީ.ވީ ޕްރޮގްރާމްތައް ފިޝަރީޒް ތަޢުލީމީ. އެހެންވީމާ، އެ ދު ރާއްޖެތަކު ހުށަހަޅައި އަޅުގަނޑުގެ ހިފައި އަޅުގަނޑުމެން އެކަން ބަޔާންކުރެވުނު އެބަ. އޭގެ ދެން އަދި ހަމަ އެއާއެކު އަޅުގަނޑު ބަޔާންކުރެވޭ ބޭނުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހާމަވެފައިވާ ބަޔާން ޤަވާޢިދު ފުރަތަމަ އެ ސަބަބުގެ ބަޔާން މި ކޮމިޓީ ވަނީ. އެހެންވީމާ، އެކަން އަޅުގަނޑުމެން ސަރުކާރަށް ދެއްވިއްޖާ ވަރަށް ރަނގަޅު މިއަދުގެ ވަގުތުތަކުގައި. ދެން މި މަޖިލީހުގައި 29 ބާރުވަން 18 އަށް ބަދަލުކުރުމުގެ އިސްލާޙަށް ވަރަށް ފުރުސަތު ގޮތުގައި ވެސް މިގައި އެބަ އޮތް. އޭގެ މިހާރު އޮތް ތަޢުލީމީ 18 ވަނަ ފުރަތަމަގައި ހުރި ހުރިހާ އެއްބައި އަޅުގަނޑުމެން އޭގެ އަޅުގަނޑު ބަލައި ނުހަނު އެއްބައި ގޮތުގައި ހުރުން، އޭގެ އެއް ގޮތް. ދެން އަނެއް ގޮތަކީ މި ވިދާޅުވި އިޤުތިޞާދީ ހާލަތަށް ހުރި ކަންތައްތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ބަލާފައި ޝަރީޢަތް ޖުމްލަ ގޮތެއްގައި އެ އޮތް ދިރާސާގެ ހުށަހަޅާ އެ ކަމަށް އެންމެ އެކަށީގެންވާ މިނުން ކަނޑައެޅުން. ދެން އެކަން އެ ގޮތަށް ހުށަހަޅު އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިތުރަށް ވަގުތުތަކެއް ދޭން. މި ދެންނެވި އެއް ދުވަސް ނަމަވެސް 6 މަހެއްދު ނަމަވެސް. ދިވެހި ހަމަ ސިފާ އެ ކަމަށް ވެސް ބައްދަލުވުމެއް މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި ބާއްވަން. އެއީ މިހެން ދެ ޖަލްސާ އެއް، ދެ ބަޔަކުގެ ދައުރުތަކުގައި މިޒަމާން އަދިވެސް މިކަން ކުރިމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިގޮތް ދައުލަތުން އެބަ ކުރިމަށްވާ. މިއަދު ސިފާ ދައުލަތުގެ ސަރުކާރުކަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުދޭތީ ގިނަ ފަހަރު. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަނީ

ގާއިބަ މިއީ ވަރަށް ބޮޑު ކަމެއް. ވަރަށް ގިނަ ބައެއްގެ ޗާ މި ކަމަށް ހުއްޓިފައި އޮތީ އަދި މިއީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން މިއުޅޭ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް ބަލައިލާއިރުގައި އަޅުގަނޑަށް މި ދެންނެވި ގޮތަށް މިކަން ގެންދަން އަޅުގަނޑަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ފެނޭ.

މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު އަބްދުއްރަޙީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވޭ ފުރަތަމަ އެބަޖެހޭ މި އަދިއްސަ ހުރި ޑިސްކަސްގެ ތެރެއިން ކޮމެޓުކޮށްފައި ވަނީ ކޮންބައެއްތޯ ބަލައިލަން. އެލިޖިބަލް ވަނީ ކޮންބައެއްތޯ ބަލައިލަން. އެހެންވީމާ، އެލިޖިބަލް ވާ ލިސްޓަށް ބަލައިގެން ނުނިކުމެ އެ ލިސްޓުން އަޅުގަނޑުމެން 18 އަހަރު ފުރިހަމަވުމުގެ މަސައްކަތް ކުރާނީ. އެހެންވީމާ، މިޖަލްސާގައި މިހާރު ވޯޓު އެލިޖިބަލް ނޫން ބައެއް އުޅޭ ކަމަށް ވަންޏާ ހަމަ މިއަދަދުގެ ކުޑަ ކާމިޔާބު އަނގުން ބަދަލުގޮތަކަށްވެގެން އެ އެލިޖިބިލިޓީ ކްރައިޓީރިއާ ނިންމާލީމާ އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ދެން އޮތީ ލިސްޓާ އެކުގައި ކަންކަންގެ މުޅި ކޯޑު ނިންމަންވީ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ސަޕޯޓްކުރަން.

ބިލެތްފަހި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަމްޒާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، ދެންމެ މުޙައްމަދު ވިދާޅުވެއްޖެ މިހާރު ބައެއް ބޮޑުވުން މިޖަލްސާ މަޖިލީހުގެ ދައުރު އިތުރު އިދާރީގޮތުން ހުރި ގޮތް ހިއްވަން އިބްރާހީމް. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ކޮންމެވެސް ކަހަލަ ފުރުސަތެއް ލިބެން އެ ކަމަށް އަޅުއްވަން. އެއީ މަޖިލީހަކަށް މަޖިލީހުގެ ދައުރާއިރުގައި އެބަޖެހޭ ތިބެންޖެހޭ ބޭބޭކަލުން ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުގެ ގޮތުގައި ފުރިހަމަ ބޭނުން ދެކޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހިތަށް އެރީ ހަމަ ގަސްތުގައި ދިޔައި ހުރި މަޖިލީހުގެ ކަމަށް ބޮޑު ކޮންމެވެސްކަމެއް ވާ ނަމަ އެ ކަމާ ދެކޮޅު ފެށިގެންގޮސް އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ ވަކި އަޅުގަނޑު ދަނޑިވަޅު. ޝުކުރިއްޔާ.

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ތާއީދު.

މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ އަބްދުއްރަޙީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ރިޔާޟް ދެންމެ އެ ހުށަހެޅުއްވި މައްސަލައިގައި އަޅުގަނޑު އެކަމަށް ތާއީދު އެބަ ކުރަން. ސަބަބަކީ މަޖިލީހަށް ދުވޭ މަޢުލޫމާތު ވާންޖެހޭނެ ތެރޭ މަޢުލޫމާތަކަށް. އަދި ރައްޔިތުންގެ ކޮންމެ ބައިވަރަކަށް ދެ މަޢުލޫމާތެއް ވޯޓު ނާރު މަޢުލޫމާތު ކަމުގައި ވާންޖެހޭނެ. މަޖިލީހުން ވަރަށް ބައިވަރު ކަންތައްތައް މި ނިންމަވަންޖެހޭނީ މަޢުލޫމާތުތަކެއްގެ މައްޗަށް

ހިތަވެލެއް އަތޮޅުތެރޭ ކުދިގައި ބަޔަކާ ދިވެހިވާ މަސްއޫލިއްޔަތު ދުރު ވާހަކަ ކަމަށް ބޭރު ކޮމިޓީ، ވާލެއް ކޮށްދިނުމަށް އެކުލަވާލުމަށް

އެޑަމަންޓުކަމުގައި ވެންޑީ އެކަން ކުރިއަށް ނުގެންދިޔުން ވެސް އަޅުގަނޑު ޝުކުރުވަން.

<u>ހުޅުމީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހީމް ދީދީ ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ. ދެންމެ ހާމިދު ވިދާޅުވި ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން. ކުޑަ ކޮމިޓީ އެއް ނަގާފައި މި ލިސްޓުގެ ތެރެއިން މި ކަމަށް ކޮމިޓީގައި ބޭފުޅުންނަށް ކޮބައިތޯ ބަލައި ކޮމިޓީގައި ނުވަ ބޭފުޅުން މަޖިލީހުގައި އޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް 18 އަހަރު ފުރި އިޖުތިމާޢީ ކަމަށް ވަނީތާ ދެން ކުޑަ ކޮމިޓީން އެސެސްމަންޓް ހައްދަވާފައި މައި ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅާފައި ދެން ކޮމިޓީން ބައްލަވާފައި އެ ގޮތަށް ހުށަހަޅަން ގެންދަވަން އަޅުގަނޑަށް ފެންނާތީ އެ ވާހަކަ ދަންނަވާލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ، ކުޑަ ކޮމިޓީއަކުން ބެލުމަކަށް ހުށަހެޅި މިހާރު ތާއީދު ލިބިފައި އޮތީމާ، އަޅުގަނޑު ދަޢުވަތު އަރުވަން ބޭފުޅުން ވޯޓަށް ދިނައި ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވުމަށް މި މަސައްކަތް ކޮށްދެއްވުމަށް. ދެން މިގަޑީ ހަމަ އާޚަރު އަޅުގަނޑުމެން މި ވިސްނުން ގެންގުޅުން ގޮތްތަކާ ދޮރުތެރޭ ވެސް ހަމަ ވިސްނިދާން އިނގޭތޯ. މިހާރު 9 ބޭފުޅުންގެ ތެރެއިން މިދެކޮޅުގައި އަނގުން ބޭފުޅުން ހިމަނުއްވާނެ ނިސްބަތަކީ ވެސް ހަމަ އެ ވިސްނުން ވެސް ރަނގަޅު ކަންނޭނގެ. ރިޔާސަތު.

<u>ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު ފެނޭ މިއީ ވަރަށް މުހިއްމު އަދި މިއީ ވަރަށް ގިނަ ބަޔަކު މިކަން ހިނގާ ނުހިނގާ ގޮތް ބަލަން ވެސް ބޭނުންވާފައި ތިބި ކަމަކަށް ވާތީވެ، މި ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ސިޔާސީ ހުރިހާ ޕާޓީތަކުން ބޭފުޅުން މިގައި ބައިވެރިވާން. އަދި އާދައިގެ މެންބަރުން މި ކޮމިޓީގެ މުޤައްރިރު ވެސް މިގައި ބައިވެރިވާން. ދެން ޕާޓީތަކުގައި ޕީ.ޖީގެ ދެ ބޭފުޅުން މިގައި ހިމެނިދާނެ ކަންނޭނގެ. ދެން އެހެންނަމަވެސް ކޮމިޓީތަކަށް މި އާ ބާރު ވަރަށް ހިސާބު މުހިއްމު މަޤާމަށް މިހާރު ކޮމިޓީގައި ދެކޮޅު ވެސް ދާއިރާވާ ހާލު މި ކަންކަމުގައި. އަޅުގަނޑުމެން ހަވާލުކުރާ މަސްއޫލިއްޔަތު ވަރަށް ފުރިހަމައަށް އަދާކުރެއްވޭނެ. އެހެންވީމާ، މި ކަމުގައި ކަންނިޔުން ކަންދިމިނުކުރަން ރައްޔިތުންގެ ޝަކުވާ ޚާއްޞަކޮށް ކުރާ ސުވާލުތައް ދެން މީގެ ބޮޑު ކޮމިޓީތަކުގެ މަސައްކަތް ކުރަން ހުރި ކަންތައްތައް ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ހިނގާނެ. ހަމަ އެކަނި ބޭފުޅުން ނޫން ކަމަށް ވުމުން ގޮތެއްގައި ފެނޭތީ ޝުކުރު ދަންނަވަން.

އަމާޒުތަކެއް ދާ ކަމަށް ވަންޏާ އަޅުގަނޑެމެން މިހާރު ނުބެލެވޭން ސަޤާފީ އަމިއްލަ މުސްތަޤްބަލް ކަމަކަށް.
ސަޤާފަތަށް ނޫން އަޅުގަނޑު އެ ފާހަގަ ދެންނެވީ. ދެން އެހެންނަމަވެސް އެހެންބަހަކު އެ ގޮތަށް މާނަކުރައްވާ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ ސަޤާފު އެއަށް ޖަވާބު ދެއްވީމަ ރަނގަޅުވާނެ. އަޅުގަނޑު އެ ކަމުގައި ދެކޭގޮތް އަޅުގަނޑު މި ދެންނެވީ.
ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

ހުޅުމީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

މި ކާމިޔާބީގައި އެމް.ޑީ.ޕީގެ ޒަޢާމަތުން ކުރީގައި މަސައްކަތްކުރި ކުރިއްޔާ އިބްރާހީމް މުޙައްމަދު ޞާލިޙް އިސްތިއުފާ ދެއްވާ ގެޔަށް އަޅުގަނޑުގެ ޝުކުރު ވާން އަބަދުވެސް ޒިންމާދާރުވާނެ ތަނެއް ނެތް އެހެން ނުވެއްޖެއްޔާ. ދެން މުޤައްރިރު ވެސް މިދިޔަ ދައުރުގައި ވެސް ވިދާޅުވެފައި އޮތީ އެކަން މަޖިލީހުގެ ރައީސަށް ހުށަހަޅުއްވާނެ ކަމަށް ސަލާމްސަވާން ކަމަށް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް ދެކޭގޮތް މި ކާބީނާ ކުރިއަށް ގެންދަން އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންބަރު ނާރާ. އެއީ ކާބީނާގެ މުޅިދާއިރާ މަޖިލީހުގެ ބޭފުޅުން އިދާރާ ކުރުމަށް ކާބީނާ ނެގުމަށް ނިސްބަތްވާ މީހުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓެކްސްގެ މެންބަރަކު ނޫނީ މި ކާބީނާ މިހާރު ކުރިއަށް ދާނެ ވަރަށް ގިނަ ދުވަސް ވެއްޖެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ބާރުއަޅާ އަޅުގަނޑުމެންގެ މެންބަރު ހިމަނައިގެން މި ކާބީނާ ކުރިއަށް ގެންދަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، މިއަދު ސްޕީކަރު ވިދާޅުވި ބޮޑުސަރުކާރު ދުވަހާ ހިސާބަށް ސުވާލެއް ދެއްވި އެ ހެދިގެން މަޖިލިސް ވާހަކަތަށް ރިޔާސަތުން އަރުވަން. މިހާރު ޕާޓީތަކުގެ ލީޑަރުން ހުރިހާ ހިސާބަކުން ޗީފް ޖަސްޓިސްއަށް ޕާޓީގެ މެންބަރުންގެ އަދަދަށް އަހަރުވެސް ހުރި އަސާސީ ރަޢީސްގެ ސިޓީ ކުރުވެން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ހިތަށް އޭގެ ކަރުދާސް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ރިޔާސަތުގައި މަޖިލީސްގެ ރައީސް ދެންނެވިން އެކަން ހަމަޖެހުނީ މަޖިލީހުގެ މަސައްކަތް ކުރަނީ. އެކަން އަހަރެ ކުރިން ރައްޔިތުން ކާބިނާއަށް ވެސް ދިމާވެފައި. މި ބޫބީން މިހާރު ބަދަލުކުރަން ބޭނުންވެގެ ކަމަށް ވިދާޅުވެފައި. އާދެ، ހަމަށް ފުރުސަތުކަށް އެދިވަޑައިގަތީ ދެއްތޯ؟

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުއްﷲ ޝާހިދު އަބްދުލްޙަކީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ވެސް ރިޔާސަތުގެ ވާހަކަތަކަށް ތާއީދުކުރަމުންނެވެ ހިސާބެއް. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް ގިނަ ކާބީނާ އަށް ދިމާވެފައި އޮތް ބައެއް މަޖިލިސް އޭރު ހިނގި. ދެން މަޖިލީހުގެ އިދާރާގެ އިންތިޚާބު ކޮމިޓީ އެ ހުރި ނިޔަން ނުވެގެން މި ދައުރު. އެހެންނަމަވެސް ދެން މި ނިސްބަތް ނިސްބަތްވާގޮތުގައި މެދުނުކުރެވި އަޅުގަނޑުމެން ހިލޭ ނުވާ އެއް ރައީސްގެ ރާއްޖެގެ ވިސްނުންތަކާ އެއްބަސް ރިޔާސަތުގެ ވާހަކަތަކުން ފާހަގަކުރަން. އެހެންވީމާ، މިކަން މި ދަނީ ބެލުންތަކުގެ ސަބަބުން ކާބިނާތައް ނޫން.

އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ފެންނަނީ މިނިންކުރު އެއްވެސް ކަމެއް ނިންމަންޖެ ދެން ނިންމަން ވާނީ އެ ކޮމިޓީއަކުން ބަދަލު އަންނަ ކަމަށް ވަންޏާ ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންނަކީ ސިޔާސީ ގޮތުން އެކުލެވިގެންވާ މެންބަރުންތަކެއް ކަމަށް ބަލައިގެން އެކަން ނިންމާފަ ކަންކަމެއް ކުރިއަށް ދާނެ ވާނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އެހެންނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު މިއޮތް މައްސަލަ ކުރިއަށް ގެންދަވައިގެން ކަންކަން މި ނިންމާ ހިސާބަށް ދާން ވާއިރަށް ތި ވިދާޅުވި ގޮތަށް މި ކޮމިޓީގެ ކަންތައް ހަމަޖެއްސޭނީ. އެހެންވީމާ، ރިޔާޟް ރަޝީދު ހުށަހެޅުއްވި ކޮންމެ ޤާނޫނަކުން މެންބަރަކު ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަށް ކޮމިޓީ އެކުލަވާލެވޭނެ. ދެން އަބްދުﷲ އަބްދުއްރަހީމް.

މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ އަބްދުއްރަހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ވެސް ތާއީދުކުރަން ރިޔާޟް ރަޝީދު ހުށަހެޅުއްވި ސިޔާސީ ޕާޓީތަކުން މެންބަރުން ތަމްސީލު ވާ ގޮތަކަށް މި ކޮމިޓީ އަންނަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ އެބަ އެނގޭ މިހާރު ބަލާއިރު ވެސް މި ވަގުތުގައި ސިޔާސީ 4 ޕާޓީއަކުން މި ކޮމިޓީ ތަރުތީބުވެގެން ކުރަނީ. އެއީ މަޖިލީހުގައި ހިމެނޭ ސިޔާސީ 5 ޕާޓީގެ ތެރެއިން ރަޖިސްޓްރީވެގެން ހިމެނިވަ ވާ 5 ޕާޓީ◌◌ގެ ތެރެއިން 4 ޕާޓީ ހިމެނޭތީ އެއީ ފުރަތަމަ ބެލެންސެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، އެ 4 ޕާޓީގެ ކޮންމެ ޕާޓީން މެންބަރަކު ގޮތުގައި ކޮމިޓީގައި ހިމެނިވަޑައިގެން. ދެން އަޅުގަނޑު ދެން ޕީ.އޭ އިން ހިމެނިވަޑައިގަންނަވާ މެންބަރަކަށް މުޤައްރިރުކަމާއި ނާއިބު ރައީސްގެ ކޮޅުގެ ގޮތުގައި. ޑީއާރުން ދެން ޕީ.އޭގެ އިތުރު މެންބަރަކު ކޮންމެވެސް ހިމެނުމުގެ ބޭނުމެއް ނެތް. އެއީ ދެން 4، އާދަޔާ އިތުރުވާން ޢަދަދު ފުރުސަތު ކޮމިޓީއަކަށް ވާނީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ. އެހެންވީމާ، އެމް.ޑީ.ޕީން ބޭފުޅަކު ވޯޓުން ޖެހިއަށް ހުށަހަޅުއްވާ ނޫނީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ފަހު). އާދެ، އެހެންވީމާ، މި ކޮމިޓީގައި ތިއްބަވާނީ އިލްޔާސް އާއި ރިޔާޟް ރަޝީދާއި އަބްދުﷲ އަބްދުއްރަހީމާ ޑީ.އާރު.ޕީގެ ފަރާތުން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ފަހު). އެހެންވީމާ، ނާޝިދާ ދެން އަޅުގަނޑު ދެއްކޭ ޕީ.އޭ އިން. އެހެންވީމާ، އެ ކޮމިޓީ ނިންމާފައި އަޅުގަނޑު މި އިއްޝާ މިހާރު މި ވަގުތަށް ނިންމާފައި ނިމުނީ ކަމަށް ބަލާފައި ދެން އަޅުގަނޑުމެން ބައްދަލުވުމާން ގެއްލުވި މިއަދު ހުއްޓާލަން. (ވަގުތުކޮޅަކަށް ފަހު). އާދެ، ދެން އެޖެންޑާގައި މިއަދު މި އޮތީ މީޓިންގައި ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން ވެސް މަސައްކަތްކުރީމު. އެއީ ދައުލަތުގެ އެކި މުއައްސަސާތަކުގައި ހުރި މުސާރަ އާއި އުޖޫރައިގެ

ހުރި އުސޫލީ ތަފާތުތައް ނައްތާލާ އެ ކަމަށް ހައްލެއް ހޯދުމަށް ކޮމިޝަން ފިޝަރީޒް މިނިސްޓްރީގައި އުފެއްދިގެންފައި އޮތް

ކަރުސަދު. އެއީ މިއަހަރުގެ ބަޖެޓް އަންނަންވާއިރަށް އަދުގަނޑުމެން އެބަދެން ގޮތުތަކުން ހަމަޖެއްސުމަށް. ދެން

ހަމައެއާއެކު، އެއާ ގުޅުންހުރި މައްސަލަ އެއް މި އޮތީ 3 ގައި. އެއީ ދުސްތޫރީއްޔާ މުޤައްސަސާތަކުގެ މުސާރަ އެއް

އުސޫލުކުން ދެވޭން ގޮތުން ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި ދައުލަތުގެ ދުސްތޫރީއްޔާ މުޤައްސަސާތަކާއި ސަރުކާރުން

މަސައްކަތްކުރާން އިންޑިޔާގެ ހަމަޖެއްސަވައި ދެއްވުން. އެހެންވީމާ، އަދުގަނޑު އެޖެންޑާ އައިޓަމު 2 ގެ

ބަހުސްކުރުމުގެ ފުރުސަތު ހުޅުވާލަން. މިގައި ފާޅުކުރެވި މިނިސްޓްރީގެ 3 ވަނަ ބަހުސްގެ ސިޓީ އާއި ދެން އެ އާ ގުޅޭ

ގޮތުން މިއާމަށް ލިބިފައި ހުރި މައުލޫމާތުތަކާއި މިހިރީ މިގޮތުގައި. (ވަގުތީގޮތުން ކަތީބުގެ). އެ ސިޓީ ތި

ބޭފުޅުންނަށް ދަންނަވާލަން އިނގޭތޯ. އެއްވަރަށް ބޭފުޅުން ފުރުސަތެއްކަން އެދިވަޑައިގެންފައި ނުވިމަ. ފިޝަރީޒް

މިނިސްޓްރީން ވިދާޅުވަނީ... (ސިޓީ އިއްވުން). އެހެންވީމާ، މި އިސްލާހު މިއީ. އެހެންވީމާ، މި ކަމުގައި

އަދުގަނޑުމެންނަށް ކުރަންވީން ކަމަކީ ކަބައިލާ ބަލުމަށް އަދުގަނޑު މި ފުރުޞަތު ހުޅުވާލަނީ. އަބްދުﷲ ޢަބްދުއްރަޙީމް.

މާފަންނު ހުޅަނގު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޢަބްދުއްރަޙީމް ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އިއްޒަތްތެރި ރައީސް، އަދުގަނޑުމެން މި ފިޝަރީސް މިނިސްޓްރީ މި ފޮނުއްވާފައިވާ ސިޓީއާ އެކު އެޓޭޗްކޮށް

ކުރައްވާފައި އޮންނަ މުސާރަތުތަކުގެ ބަޔާނާއިމަ އަދުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ މިއީ އަހުގެ ޖޫޖެ މުސާރަތުތަކުގެ ކަން.

މިހާރު މި ފޮނުވާފައި ހުރި މުސާރަތަކާ އަހުގެ ޖޫޖެ މުސާރަތަކަށް ވާ ސަބަބަކީ މި ދުސްތޫރީ އާއި

އިންތިޚާބީ މިހާރު ލިބޭނީ ދުސްތޫރީ އާއި އިންތިޚާބުތަކުގެ ނޫން ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންނަށް. އެހެންވީމާ،

މި މުސާރަތުގެ ތަފާތު ބޮޑުކަން ބޮޑުކަމެއް އަދުގަނޑުމެންނަށް ނުވަ ގޮތުތަކުގެ ނިސްބަތުން. އަދުގަނޑުމެން ގޮތުތަކުގެ

ނިސްބަތުން މިހާރުގެ މުސާރަތުގެ ތަފާތު ބޮޑުކަން. އެހެން ދަންނަވަން މި ގެނދާ ހަމަޖެހިގެން އެއްޗެ

ކޮރަޕްޝަންގެ މުސާރަތުގެ ބަޔާނާއިމަ އެ ތަރެގެ ކޮމިޝަން މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި ތިއްބެވި މެންބަރުންނަށް ނޫން

މިހާރު އެ ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުންގެ ގޮތުގައި ތިއްބަވާނެ. އަދި އެ ކޮމިޝަންގެ ޖެނެރަލް ސެކްރެޓަރީއާއި

އެހެނިހެން މެންބަރުން ވެސް މިހާރު ކޮމިޝަންގެ މެންބަރުން ގޮތަށް ބަދަލުވެފައި. އޭގެ މާނަ އަކީ ރައްޔިތުންގެ

މަޖިލީހުން މެންބަރުން ޢައްޔަންކުރުމުގެ ކުރިން އޮތް ލިސްޓަށް މި އޮތީ މިހާރު މިގޮތަށް ބަދަލުވެފައި. އެހެންވީމާ، މި

މުސާރައާއި އިންތިޚާބުތަކަކީ ސިވިލް ސަރވިސްގައި މިހާރު ދޭ މުސާރަ އާއި އިންތިޚާބުތަކާއި ނޫން. އެހެންވީމާ، ސިވިލް

ސަރވިސް މިހާރު ދޭ މުސާރަ އާއި އިންތިޚާބުތަކުގެ ނިސްބަތުން ސިވިލް ސަރވިސްއިން އަދުގަނޑު ދަންނަވަން މި

އުޅެނީ ސިވިލް ސަރވިސް އިން އެއްކަލަ މުސާރަ ކެޓަގަރީގައި ހުރޭގެ މުސާރަ އާއި އިންތިޚާބުތައް ހުރި މިންވަރަށް މި

އެޖެންޑާކުރުމުގެ ކަންތައްތައް ނޫނީ އަލާވަންސްގެ ކަންތައްތައް ކުރަން ވާނީ. އެ ނޫން ގޮތަކަށް އަދުގަނޑުމެން މިކަން

ކޮށްފި ކަމަކީ ވަރަށްމާ އަނެއްކާވެސް އަދުގަނޑުމެން މިޖެހިދާނީ ވާސްކޮށްފައިވާ ބަޖެޓްއެއްގައި ވެސް އޮވޭ ސިވިލް

ސަރވިސްގެ މުސާރަ އިނާޔަތްތަކުގެ ވަކި އެބައޮތް ބިލު އަދަދެއް ފާސްކޮށްފައި ދިރާސާކޮށް ގޮތުގައި. ޤާނޫނު އަސާސީގައިވެސް އަޅުގަނޑުމެން މައްސަލަތަކާ ދިމާވާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ފެނޭ އެންމެ ފުރަތަމަ ދިރާސާކޮށް ނުވަތަ މި ބިލު 1 ނަންބަރުގެ ކުރީގެ މުސާރަ ހަދާ ގޮތުގެ ތަފްސީލްއެއް އަޅުގަނޑުމެން ހޯދަން ބޭނުންވޭ.

މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިން އަބްދުލްޢަޒީޒު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މިއީ އަސްލުގައި ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލަ އެއް ކަންކަމުގެ. މިއީ ހަމަ ބައެއް އެހެން ތަންތަނުގެ ހަމަ ޤާނޫނުތަކުން ވަކި ކޮމިޝަން ކަހަލަ ނަމެއްގައި ކޮމިޝަނެއް އުފެއްދިގެން ކުރާ މަސައްކަތެއް މާލިއްޔަތު ކޮމިޝަން ކުރުމަކީ މިހާރު މި އިންތިޚާބު މި ކުރަނީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ މި ވަރު ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާއިރު އަޅުގަނޑުމެން އެބަޖެހޭ ކަންކަންގެ އެކިއެކި ޤާނޫނުތަކުން އަދި މުއައްސަސާ އަދި މުސާރަ ކަނޑައެޅުމާއި މިކަން ކުރުމުގައި ދިޔައިރު އޮތް ގޮތުގައިވެސް އެއްގޮތްވާ ބަލައިލަން. ބަލައިލާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޕާލަމެންޓަރީ ކޮމިޓީން ކަމާބެހޭ ޤާނޫނު ގެނެސް ޕާލަމެންޓަރީ ކޮމިޓީން ކަމާބެހޭ ބަލައިލާއިރު ދެ ފުށް ގުޅޭ އޮތީއާ ނުހިއްޔާ އެ މަސައްކަތުގެ ބޭނުން ނެގޭނެ ގޮތަކަށް މިކަން ކުރާކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބާއްވައިގެން ނުކުރެވޭ. ދެން ދައުލަތުގެ މުސާރަދިނުމުގެ ދަށުން މުއައްސަސާތަކުގެ ދަށުން ބައެއް ތަންތަން މި ހިނގާ އައިސްފައި. ދެން ހަމަ މިއީ އޮތީ އަޅުގަނޑު ސުވާލު އުފެދޭ ދެން މިހެން ހުރިހާ ތަނެއް އަޅުގަނޑުމެން ބަލާ ކަމަށް ވަކިން ފުރުޞަތު ސިފައިންނާ މިފަދަ އަޅުގަނޑުމެން ބަލަންވީ. ހަމަގައިމު ފަސް ދުވަސް ބިލަށް މި ބަދަލު އަންނާނެ ތަންތަން ނިސްބަތާ ބަޔަކު އުފާވާ ތަންތަން އެއީ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސަޖެސްޓްޝަނަކީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފުރުސަތު ލިބިފައި ފިނޭންސް މި އެކިއެކި ފުރުސަތުތަކުގެ ދަރުން. މިސާލަކަށް އެންޓި ކަރަޕްޝަން ފުރުސަތުގެ ދަރުން އެޗްއާރު ޖުޑިޝަލް ފުރުސަތުގެ ދަރުން ނޫނީ ސިވިލް ސަރވިސް ފުރުސަތުގެ ދަރުން އެ ކޮމިޝަންތަކަށް ހިއްސާވެރިވާނެ ދައުރުބަރަބަރު ނިސްބަތާ އަމިއްލަ ބަޖެޓުގެ ކަމެއްގެ އެބަ ޤާނޫނީ ތަފާތުތަކާ ބެހޭ މުސާރަ ކަނޑައަޅަން. ނިސްބަތާ މަތިވެރިން އާދެ އިޖުރާ ފަސްކުރުމުގެ އެއްވެސް ކަމަކު ކުރާނީ ހިއްސާވެރިކަމާ ބަޔަކާ އަޅުގަނޑު ހީވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ސިޓީ ބޮޑު ދަށުން ހިއްސާވާ ބަޔަކާ ބޭނުމެއް ވެގެން އަޅުގަނޑުމެން އެންމެ ވަކިން މިސާލަކަށް ކުންފުނިތަކާ ކަންކަމުގެ މަސައްކަތް ހުށަހެޅިދާނެ.

ވިލުފުށީ ދާއިރާގެ މެންބަރު ރިޔާޟް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުމެން ފަހަކަށް އައިސް ވަރަށް ގިނަ ހަތަރު ކޮމިޝަނަކަށް މުސާރަ އާ ބިލު ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ގޮތަކަށް ފެށި ނިންމައިފިން. އަދި މިޔާ ކައުންސިލްގެ ބޮޑުވެރިން ފެށި އަޅުގަނޑުމެން ދަށް މުސާރައާ

އެއްޗެހި އަޅުގަނޑުމެން ނިންމައިލީން. ހަމައެހެންމެ، ޤާނޫނުތަކުން މިސާލަކަށް އައިސް ފަހުން ހެދިފައި ހުރި ކޮމިޝަންތަކަކަށް މުސާރަ އާއި އެލަވަންސް އާ މި ކަންތައްތައް މި އޮންނަނީ މާލިއްޔަތު ކޮމިޝަން ނޫނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ފޮނުވަ ގޮތަކަށް އެކަން ނިންމުމަށް އެބައޮތް ބާރުތަކެއް ދީފައި. އެއާއި ޚިލާފަށް ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންނާއި އަދިވެސް ހާމިން އެ ފަރާތްތަކުރެއްވުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މައްޗަށް ރާއްޖެތު ނުކުތާ އެހެން ތަންތަނެއްގެ މުސާރަތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އުނިއިތުރު ގެނެސްދީ ކަމަށް ވެއްޖެއްޔާ އެއިން ކުރިމަތީ ވާނީ ކޮންކޮންތަންތަނުގެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބަލަން އެބަޖެހޭ. ހަމަ އެހެންވީމާ، މިކަން އިތުރަށް ދިރާސާކުރެވުމަށްފަހުގައި ކުޑަ ކޮމިޓީއެއްގައި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީން ނަގައިގެން މިކަން ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ހިފެހި މާ ފަސޭހަކަމެއްނޫން. އެކަން މި ކޮމިޓީން ރިޕޯޓް ވަޅުވާ ކޮމިޝަނުގެ އިސްލާހުތަކުގެ މިކަހަލަ މަސައްކަތްކުރިއިރުގައި ހާމިން ވެސް ދަރަނިމު ފާހަގަކުރަމުން ޚާއްޞަ ފަރާތުން ޖެނެރަލްގެ ގޮތުގައި އަދި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ހުރިހާ ހުރި ޤާނޫނުތަކާއި އަދި މިހެންގޮސް ހުރި ހުރިހާ އިދާރީ ކަންތައްތަކުގެ މައްޗަށް ބާރު މިންވަރަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ބާރުފޯރުވޭ. އަދި މިކަހަލަ އުނިއިތުރުތައް މުސާރަ އަދި ގެނައުމުގެ ބާރުވެރިކަމަށް ބާރުތަކެއް ލިބިގެންވޭ. އެކަން މި ކޮމިޓީ ކަމަށް ވަންޏާ ކޮށްދޭ އެއްބަސްވެވޭނެ ގޮތް ހޯދަން ޖެހޭ. އަޅުގަނޑުމެން، މިހެންވީމާ، މިހާރު ކަމުގެ ބައިވަރު ކަންތައްތައް ގެނެސްދީފައިވާ ނުކުތާއެއް މިކަން ހުށަހެޅުއްވީ ބަޔަކު ވެސް ގެނައުމަށް.

ދެން އަދި ހަމަ އެހެންމެ، މި މަސައްކަތް ކުރާ އިދާރާގައި ބައްޔާގެ މިހާރުގެ މި މުޅި ތަފާތު އޮތް ގޮތަށް ބަލައިލުމުން ފަހު މުސާރައިގެ މައްސަލަ އަޅާ ވަރަށް ބޮޑު މައްސަލަ އެއް. އެހެންވީމާ، މީގެތެރެއަށް މި ވަގުތު އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ބޮޑެތި ނުވަނަނަމްބަރު ސަރުކާރުން ފެންނަނީ މުސްތަޤްބަލު އަށް ފެނިގެން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ފެންނަނީ މުސްތަޤްބަލު އަދި ގޮތަށް ގޮތްތަކާ މިކަން ތަރައްގީ ކުރަމުންދާއިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަން ތަފާތުވާ ގޮތް. ފެނުނު މަސައްކަތާ މާލީ ކަމުގައި ދަށްކޮށްލެވޭ. އެއީ މުސާރައިގެ މައްސަލައިގައި އިތުރުވެގެންދާނެ ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅު މިކަމުގައި އިތުރުވެސް މިހާރު ވެސް މި ކޮމިޓީގައި މި މަސައްކަތުގެ ނިންމުން ދަތިތަކުގެ ވެސް ސަރުކާރުގެ ނިޒާމުތަކުގެ ތަފާތު ވެސް ނުކުތާ. ބަޔަކު އެއް ވެސް ނުވެސް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އެބަ 2010 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު ވެސް އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އެބަ 2009 ވަނަ އަހަރު ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަ އުނިކުރުމާ ގުޅިގެން ސިވިލް ސަރވިސް އާއި ސަރުކާރު އެއްބަސްވެވޭ ދަރަޖަކުން ފުރިގެން އެ މުސާރަ އެ ކުރިގެ ހަމަ މުސާރަ ދިނުމަށްޓަކައި އަޅުގަނޑުމެން ފެށިގެން ދިޔައީ ކުރީ ނިންމުމަށްފަހު އެބަ އެބަ. އެއާ ގުޅިގެން އެބަދޭ ޖެހިލުވީމު ވިދާޅުވެފައި އެބަ އެބަ ތަރައްގީވުމާ މުސްތަޤްބަލު ނިންމާ މުސްތަޤްބަލުތަކީ އެގޮ ކުއްލިގެ ސަރުކާރު ކިޔަންނަގެން ބިލްތަކަށް ފަރާތަކަށް ފައިސާ ނުޖެހުނު. މިކަހަލަ ހާލަތުގައި ނުލިބި ނުލިބި ވާހަކަ އެބަހުރި ހަމައެހެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިން ކުއްލިއަށް ކޮށް ބޭއްލުމުގެ ލިބިގެން ވިއްޖެ. އެ ބާރު އަތުވެއްޖެ ޖެހިލުވީ މިއުޖެ. ނުވެސް މި އުޖެހިލުވީ ކުރިން ބަދަލު ވާ މެއްކަން އަޅުގަނޑުމެން ނުވާ އަޅުގަނޑުމެން ދެވިގެން އިނދިކޮޅު ދެކޮޅުވެރިކަމާ މެދުވެރިވާ ނުވަ އެއީ ހަޑި ބަދަލު މި ތިބޭ. އެހެންވީމާ، މިއީ އަޅުގަނޑުމެން

ނިންމާއިރު އަފްޣާނިސްތާން ބަލަންޖެހޭ ކަމެއް މިއީ. މިކަން އަފްޣާނިސްތާން ކުރަންވީ ނޫންތޯ. ދެން މުސާރައިގެ ވާހަކަ ދައްކާއިރު ހަމަ ކޮންމެ އަހަރަކުން 62000 ޑޮލަރާ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ލިބޭ ވާހަކަ ދައްކާއިރު މި ބަލައިލަ ބަލަ މި އޮތް އެއްކޮށް މިހާރު މުސާރަ ދޭ. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށޯ މުސާރަ ބޮޑު މުސާރަ މި ލިބެނީ ނޫން. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރުންނަށް ވުރެ މާ ބޮޑެތި މުސާރަ އެބަ ލިބޭ. އަފްޣާނިސްތާނަށް މި ލިބޭ މުސާރައިގެ އިތުރުން ހަމަ އެއް ކަމަކަށް އެކައްޗެއް ވެސް ނުލިބޭ. އެކަމަކު އަހަރެމެންނޯ އަހަރެން ހަނދާން ކަންތައްތައް ހުރި. އަހަރެންނަކީ، މިއީ ދުރަޖެހޭ ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް މިއީ. އަދި ޚަރަދުކުރަންވީ މިންވަރު ވެސް ކަނޑައަޅަން އެބަޖެހޭ. މިސާލަކަށް ވަޒީރަކަށް ލިބޭތޯ އާދައިން އަފްޣާނިސްތާން މަޖިލީހުން ނޫން ހަމަ ދައުލަތުގެ ބަޖެޓުގެ ބޮޑު އަދަދެއް ދިވެހި އޮފީހެއް ކުންފުނިތަކެއް ނަމެ އެޖެންސީ ޖަނަރަލް ކަންތައް ކުރި ގޮތަށް ވަޒީރުންނޯ މިއަދު ކަންތައް ކުރަނީ. އެ މީހުންގެ މުސާރަ އާއި އެލަވަންސާއި، ހާރާއި އަދި އެހެން އެއްޗެހި ސަރުކާރުން ވެސް އެ މީހުންގެ އިތުރު ކަންތައްތަކާއި އިތުރު ދަތުރުތަކަށް ހިލާ މިންވަރެއްގެ ޚަރަދުކުރަނީ. އެ ކަންތައްތަކަށް ޚަރަދުކުރާނެ ހިލާ މިންވަރެއްގެ މިއީ މި ހުރިހާ ދިރާސާތަކަށް އަފްޣާނިސްތާން އެބަޖެހޭ އަމާޒުކުރަން މިކަހަލަ ކަންތައްތަކެއް ކުރަމުން ނިންމާއިރުގައި. އަހަރެންނަކީ، އަފްޣާނިސްތާނުގެ ހުރަސްތަކާއި ހާލަތު ފާހަގަކޮށް ފާޅުކުރަން ބޭނުންވާ ކަމެއް. އަދި ހުރިހާ ހުރި ގަވާއިދުތަކުގައި އެމީހުން ބަލައިގަތުމަކީ ކޮންމެވެސް ދިރާސާކުރެވޭ މިކަން ގެންގުޅުމަށް މިހާރު ގެއްލުމެއް ހުރި ކަމެއް. އަފްޣާނިސްތާނުގެ ދާއިރާ ކަމެއް ނިންމަން ވެސް ހުރި. ދިރާސާކުރާ މައްސަލަ ތަފާތުކުރަން. ދިރާސާކުރުމުގައި ފާހަގަކުރެވޭ ގޮތަށް ހުރިހާ ގޮތަކުން މިކަން ތަފާތު ބައެއް އަފްޣާނިސްތާން މިކަމުގައި ކުރިއަރާ ދާދި ގިނަ ކަންތައްތަކެއް. އަފްޣާނިސްތާނަށް މި ދައުލަތުގެ ފައިސާ ވަކިވަކި ބައިތަކަށް ހަރަދުކުރެވޭ ފަދަ ވަރަށް ގިނަ ފައިސާ ހުރިކޮށް، ސީދާ އަފްޣާނިސްތާނުގެ ފައިސާ އަދި ކާބައިކުން ސަރުކާރުން ފާސްކުރެއްވި. އަހަރެންނަށް އަފްޣާނިސްތާނަށް ދަތުރުވެސް އަފްޣާނިސްތާނުގެ އެއް ފައިސާ އަދި ފައިސާ ހުރި މިނިސްޓްރީ އަދި އަފްޣާނިސްތާން ދިރާސާކޮށް ދެން ހިސާބަށް. އެ ބަޖެޓުގެ ފައިސާ ގިނަ ކާބައި ކަންހުރި. ދެން ތި ކާބިލު މިނިވަން އޮތް ފައިސާ. އެކަން ބަޖެޓުގެ ވެސް ކަމުގައި ކަންތައްތަކަށް. ކޮންމެވެސް މިހާރުގައި އެބަ ހުރި. އަހަރެންނަށް، އެ މުސްލިމް ސީދާ އަފްޣާނިސްތާން ނަގައިދީ ކަމުގައި ވެއްޓި ފިއްސާ އިން ސީދާ އެކަމުގެ ފައިސާ އޮތް ޖާބިތަކު ބަޖެޓުން ދިއަނި ފައިސާ ފޮނުއްވާ އެ ބަޖެޓުގެ އެކަން ބަލައިލާފައިވާ. އަހަރެންނަށް، އަބްދުﷲ އަބްދުލްރަޙީމް ފުރުސަތު ދިރާސާ އަދި އަފްޣާނިސްތާނު މި ކާރު ބައި ބޮޑުން ފައިސާ ދައްކާނަން. ދެން މި ފުރުސަތު އަފްޣާނިސްތާން އަފްޣާނިސްތާނުގެ ވިސްނުން ހުރި ބޮޑު މި ދެންނެވީ.

ބިލެތްފަހި ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަލީމް ވާހަކަދައްކަވައިފި:

އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. ފައިނޭންސް މިނިސްޓްރީން ފޮނުއްވާފައި އޮތް އިޝޫ އަފްޣާނިސްތާނު ރިކަންސްޓްރަކްޝަނު ކުރަން. އެއީ ހަމަ ކޮންމެވެސް ދިރާސާކުރަން ހައްލެއް ގެންނަންޖެހޭ ކަމެއް ކަމުގައި އަފްޣާނިސްތާނު ފޯމިއުލޭޓުކުރަން. އަދި މި.ކޮމިޓީން

އެކަމަށް މަސައްކަތްތަކެއް ކޮށްދެއްވުން ވެސް އެއީ ހަމަ މުހިއްމު ކަމެއް ކަމުގައި އަޅުގަނޑު ޤަބޫލުކުރަން. އާދެ، އެ ނުކުތާއަށް ދިއުމަށްފަހުގައި ދެވަނަ އަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މި މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގައި އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދުގެ 100 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބުނެފައި އެބަ އޮތް އާދެ ފެށުމުގައި. ސަރުކާރުގެ މިނިވަން އިދާރާތަކުގެ މާލީ ހިސާބުތައް ދިރާސާކުރުން. ދެން ބަޔާންކުރެވޭ މަޖިލީހުން ކަނޑައަޅަންޖެހޭ މުސާރަތައް ކަނޑަ◌ައަޅުން. މިގޮތުން ބަޖެޓު އަންނަ ބަދަލުތައް ބެލުން ވެސް އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ކުރަންޖެހޭ ކަމެއްގެ ގޮތުގައި މި އޮންނަނީ. ވީރު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ މިއަދު ރައްޔިތުންގެ ސިޔާސީ ސަރުކާރުގައި މަސައްކަތްކުރާ ބޭފުޅުންނާއި މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގައި މަސައްކަތްކުރާ ހުރިހާ މުވައްޒަފުންގެ މުސާރަތަކުގެ ވަރަށް ބޮޑު ތަފާތެއް އެބަ ހުރި. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ޤަބޫލުކުރަންޖެހޭނެ ހަޤީޤަތެއް. އެހެންވީމާ، އިޖުތިމާޢީ އަދާލަތު އަޅުގަނޑުމެން ގެނައުމަށްޓަކައި މި މަސައްކަތަށް އަޅުގަނޑުމެން ބާރުއަޅަން އެބަޖެހޭ. ވީރު، އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ މި ޤާނޫނު ދެންމެ އެ ކުރެއްވި ޤާނޫނީ ސުވާލާ ބެހޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހާ ވަރަކަށްތޯ މިނިވަން މުއައްސަސާތަކުގެ ޤާނޫނުން ދިވެހި ހުރި ބާރުތަކުގެ އަތުގައި ހާ ވަރަކަށްތޯ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ކަމުގައި ކުރެވޭނީ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން މި ކޮމިޓީން އެންމެ ފުރަތަމަ ނިންމަން ވެއްޖެ މިކަން ބަލަން. ބަލަން ނިންމުމަށްފަހުގައި ދެވަނަ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ◌ަގައިމު ވެސް މި ހުރިހާ ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަމެއް ކަނޑައެޅޭނެ ގޮތް ކަންކަން ކޮންޓްރޯލްކުރަން. އަދި އެކަންކަން ކުރައްވާފައިވާ އެ ބާރުތަކުގެ ޤާނޫނީ ބާރު ކޮމިޝަންތަކާއި ނުވަތަ މިނިވަން މުސްތަޤްބަލު މަޤާމުތަކުގައި ތިއްބެވި ބޭފުޅުންނަށް ޤާނޫނުން ދީފައިވާ ބާރުތަކާއި ކަމުގައި ވިސްނަމަވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކޮންޓްރޯލްކުރެވޭނެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދިރާސާކުރާ އަޅުގައި މިހާރު ހަށްދަވައި ދެއްވައިލި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނަ ކަމެއް ކަމުގައި. އެއީ އެ ބާރުތަކުގެ ބާރުގައި އޮންނާނެ ކަމެއް އެކަން ކުރުމުގެ ނުކުތާއަކުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ދަންނަވާލަން މުޤައްރިރު އަޅުގަނޑު ހިތާމަކުރަން މި މަޖްލިސްގައި މިކަން ހަމަ ބެލުމަށް. ބާރު އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްތަކުގެ ކުރިއަށް ގެންދިއުން. ގެންގުޅޭ ކުރިން އެ ވިދާޅުވި ނުކުތާގެ ދަރިން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަދަލު ޒަރޫރަތްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކޮންޓްރޯލްކުރުމުގެ ގޮތުގައި އެ ކަންކަން ކުރުމަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ މި ސަރުކާރުން މުސާރަ ދީބާ އާދައިގެ މުވައްޒަފުންގެ ދެމެދުގައި ހަމަޖެހިގެން ބޮޑު ތަފާތެއް އެބަ ހުރި.

އެހެންވީމާ، އަދިވެސް އެއްފަހަރު މުޤައްރިރު އަޅުގަނޑު ދަންނަވާނީ ހަމަ މި އިޝޫ ރައްޔިތުންގެ ކުރެއްވުމަށްފުރުސަތުގައި މި މަސްއޫލިއްޔަތު ހަމަ މި ކޮމިޝަން ގެންދަން އަޅުގަނޑަށް ފެންނާތީ އެ ކަންތައް ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އަޅުގަނޑު އެދެން. ދެން މި މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރަމުންދާއިރުގައި ޤާނޫނު އެ ވިޔަފާރި ސުލޫކާ ހަމަ ކޮމިޝަން ބަލަމުން ދިއުމަކީ ހަމަ މުހިއްމު ކަމެއް ކަމަށް ދެކެން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އެހެންވީމާ، މި ހުރިހާ ބޭފުޅުންގެ ވާހަކަ ޚުލާސާކޮށްދެއްވައި އަޅުގަނޑަށް ކުރެވުނުގޮތުން ކަލޭ މި ހުރިހާ އިންޑިވިޖުއަލް މީހަކަށް މުއައްސަސާތަކުގެ ޒިންމާދާރުވުމުގައި ވަޒީފާ ދިނުމާއި އުޖޫރަ ކަނޑައެޅުމުގެ ބާރުވެރިކަން ހުރި ހާލަތު މިންވަރުކުރަނީ ވަކިވަކިން ބެލުން. ބަލާފައި ދެން މިކަން ހަމަޖެއްސުމަށްޓަކައި ވަކި ވާ ބާރާ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ވިޔަސް، އެހެންގޮތަކުން ވިޔަސް ހަދާފައި ޤާނޫނީ ގޮތުން ކާބައިތޯ ބަލައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރީ އެއީ ބަލައިގަތުމުގެ މިންގަނޑުތަކެއް ބަޔާންކުރުމަށް ތަރުތީބުތަކާއި ފައިސާގެ ބަޖެޓު ގަބޫލުކޮށް ދަރަޖަތަކުން އަޅުގަނޑުމެން ކަނޑައަޅަން މީތި ފުރިހަމަ ބޭނުންތަކާއި ދަޢުވާލިބިފައިވާ ތަނަވަސްކަމެއް. އެހެންވީމާ، އާދެ ވަކިން މި އިޝޫ ކުރިއަށް ގެންދާ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ކުރިއަށް ދިޔުން އެންމެ ރަނގަޅުކަމަށް މިހާރު ދެކެން ފާހަގަކުރެވޭ.

ހިތަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ އެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރިއަށް ދިޔަ ކަމުގައި ވިޔަސް މި ދިރާސާ އަޅުގަނޑުމެން ކުރަން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން 2011 ވަނަ އަހަރުގެ ބަޖެޓު އަންނައިރުވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ކަމަށް އަދިއަޅުވާލާފައިވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ އެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހުރި ނަމަ. ދެން އަޅުގަނޑު ދަންނަވަން ބޭނުން. ފާހަގަކުރެވޭ ބާރު މި ކޮމިޝަން އަށް ދިޔައީ ނޫނީ ކަންކަމުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިރާސާ އަށް ފުރުސަތު އަޅުގަނޑުމެނަށް ރަނގަޅުކަމުގެ ސަބަބު ދެވޭނެ. އެހެންނަމަވެސް، މިނިވަން މުއައްސަސާތަކާއި މުސާރަދެއްކުމަށް މަޤާމުތަކުގައި ތިބި ބޭފުޅުންނާ އާދެގައި އެއަށް ބަދަލު ގެންނަން ނިންމަވާނީ. އެ ނިންމުން އެބޭފުޅުން ނުނިންމަވައިފި ނަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންނަ އަހަރު ބަޖެޓުގައި އެ ކަންތައްތައް ހުށަހަޅާފައިވާ ފާހަގަކުރެވޭ ބޮޑުތަކުގެ ތެރެއިން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ، މިހާރު ފާސްކުރެވުނު މިނިސްޓަރު މިއަދު ފާސްކޮށްފައި މިއަދު މަޖިލީހުގެ މި ސެޝަންގައި ހުށަހެޅުން ދެއްވި. މިސާލަކަށް އެސެސްމެންޓް ޑިރެކްޓަރަކަށް ކޮންމެހެއްގައި ބިޑިން ކުން ވަރަކަށްކަން. އެހެން މި ހުރި ފަރާތެއްގައި އެއްޗިހިއްޔާ އަދި ބާރަ ބަލައި ހުށަހެޅުން ހުރިހާ މަޤާމުތަކަށް. އެ އަދި ބެލިދާނެ، އެހެންނަމަވީ. އެހެން މި

މައްސަލަ ހައްލުކުރުމަށް ކުރެވިދާނެ. އެއީ އެއްގޮތްވާގޮތަކަށް ހަރަކާތްތެރިވާ ޤައުމީ ކޮމިޓީއެއް ވެސް ކަމެއް.

އެންމެހާ ފަރާތްތަކުން، އެއީ ވަރަށް ބޮޑު މަސައްކަތެއް. ދެން އެކަން ބެލިދާނެ. ދެން މިދިޔަ ދައުރުގައި ކައުންސިލްތަކުން

އަޅުގަނޑު ރިކުއެސްޓްކޮށްލާނަން. އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ އެއްކޮށް އިތުރުކޮށްލަން.

ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑަށް ފެނޭނެ މި އިޝޫގައި ހަމަ ކުޑަ ކޮމިޓީ އެއް ހަދާފައި މަސައްކަތް މިހާރުއަޅުގަ ގެންދަން ފަހަރެއް.

އެއީ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ ހުށަހެޅުމެކެވެ.

މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ސަޕޯޓްކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ވަރުގެ ބޮޑު މުއައްސަސާތައް ކައިރިކުރުމަށް ގެނެސްދެވޭ މަސައްކަތް

ކުރަންޖެހޭ ބައިވަރު ވަކިން އަޅުގަނޑު ތަކެތި ފައިދާގެ ނުކުތާ. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭނެ މި މަސައްކަތް މިހިސާބަށް އަލަ

ފެންނަ އިން ކުރައްވަން. އެއީ އެ ބާރުވެރި ކުރެއްވިކަމުގެ މަސައްކަތެއް. ދެން އެ ބާރުވެރި އެހެއްވު ކުރައްވާ

ކޮންސްޓިޓިއުޝަން އެހެއްވު ކުރައްވާފައި އެކަމީ ޕްރޮޖެކްޓް ހަމަ ރިފޯމް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންވިމަ، ދެން އެ

ހިސާބުން އެ ރިފޯމް ދިރާސާކުރަން އަޅުގަނޑަށް ފެނޭނެ. އެހެންނަމަވެސް ކަމަށް ވަނީ އަޅުގަނޑަށް ހިތެ

އަޅުގަނޑުމެން މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީގެ ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ދަށުން އެހެން ޒިންމާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައި

ބެލުމަށް ވަކި ހެން. އެއީވެސް އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުއާ ނުދެކެން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް

ހިތަށް މިނިސްޓްރީ އޮފް ޖަސްޓިސްގައި އަޅުގަނޑުމެން މި ތަޢާރުފުކުރަން ދަންނަވާފައި އެބަ ޓީމު އެ ބާރުވެރިގެ

ފަންނީ އެހީތެރިކަން ދެއްވާނަމަ. ދެން އެ ބާރުވެރިގެ އެ ތަޢާރުފުކުރައްވައިގެން ގެންނެވީމަ ދެން އެ ހިސާބުން

އަޅުގަނޑުގެ މައްސަލަ އެއް ނަތީ ޝުކުރިއްޔާ އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް ކުޑަ ކޮމިޓީ އެއް ނަގައިގެން ދިރާސާކުރަން ފެއްޓުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެ ސިޓީގައި އެބަ އޮތް އެ ބާރުވެރި ފަންނީ އެހީތެރިކަން ދެއްވާނަމަ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެ ގޮތަށް

ރިކުއެސްޓް ކުރެވިދާނެ. އާދެ، ޝުކުރިއްޔާ.

ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުގެ ނުކުތާ އަކީ މި ކޮމިޓީން މި މަސައްކަތް ބަލަން ފަށަންވާއްޖެއޭ. އެ ގޮތަށް ކުޑަ ކޮމިޓީ އެއް ހަދާފައި

ޝާހިދު އެ ވިދާޅުވި ގޮތަށް އެ ކުރަންޖެހޭ ހުރިހާ މަސައްކަތްތަކެއް ސަރުކާރުގެ އެ ކަމާ ބެހޭ ފުޅާދާއިރާއަކުން ނުވަތަ

މުސްތަޤިއްލު މުއައްސަސާތަކުން އަޅުގަނޑުމެން އެދޭ ރިޕޯޓް ފޮނުވާނީ މި ކޮޅަށް. އަޅުގަނޑުމެން އިންސްޓްރަކްޝަން ދޭނީ މި ފޮނި ރިޕޯޓް ބޭނުމޭ. މިވެސް ކަމެއް ކުރަން ބޭނުމޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަމީ އެއް ކަމަކަށް މުޤައްރިރު ނިސްބަތްވައިދެއްވަން ވިދާޅު މި ވަގުތު ބަލަން ފުރުސަތު ދީގެން، އެ ކަމަށް ކުރިއަށް ދާން ދީފި ކަމަކީ، އެ ކަމަށް ކުރޭ ތާރީޚް އެއް ހަމަޔަށް އެ ތާރީޚް ހަމަޔަށް ވިދާޅުވި ގޮތަށް އެ މަސައްކަތްކުރައްވާ އެ ފޮނުވާދީ ހަވާލުކުރެވުނު އެއްވަރެއް ކުރިން އެ ކުރޭ ތާރީޚް. ބަޔާ ތާރީޚްތަކުން ރިޕޯޓް ގެންނަން. އެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ، ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް މި ކުރިއަށް ދާން ފެނި މި އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ވިދާޅު އާދޭސްކުރަން. ދެން މި ބައްދަލުވުން ނިންމާލައި ދެއްވާ ގޮތަކަށް ދެން އެހެން ބައިތައް ކުރިއަށް ގެންދާނަން.

<u>މުލަކު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަބްދުﷲ ހާމިދު އަބްދުލްޣަފޫރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު ދަންނަވާލަން ބޭނުންވަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޤާނޫނީ މެންޑޭޓްގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ހިމެނޭ ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން އެސްޓިމޭޓުން ނުކުތް މި މަސައްކަތްތަކު ފުރަތަމަ ރާވައިފި ތާރީޚު ކަމަކަށް މި ނުކުޅޭ ބައިވަރު ކޮންމެ ކަމުގައި މިކަން ހުރިހާ ކަމަކަށް ބައްލަވަމުން ގޮސް މިކަން ހުށަހެޅުން ކަމަކަށް ވީމާ، މިކަން މިގޮތަށް ގެންދަން މިއަދު ނިންމާ މުސްތަޤިއްލު އެއް ނިންމުމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެންނާތީ. ފެނިއްޖެ އެކަން ފެންނާތީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭތީ. ފެނިގެން މިއަދު އަޅުގަނޑުމެންގެ ސާފު އެއް މަސައްކަތެއް ކުރާ ބޭފުޅުންނަށް ހުށަހެޅިފައިވާ ކަމުގައި ހުރިހާ ކަމެއް ނިންމާލުމަށް ފާހަގަކުރެވޭ. މި ރިޕޯޓް ކޮމިޓީގެ އަޅުގަނޑުމެން ގުޅިގެން ހުށަހަޅަނީ މިއަދު ނިންމާލަން. އެ ރިޕޯޓް ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ބޭނުންވާނެ. މިކަން މިގޮތަށް ނިންމާލާ ކަމަށް އެއްބަސްވާ. އެއްޗެއް ކުރިން ހުށަހެޅި މައްސަލަތައް ބަލައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ފަހުން ދަންނަވާލަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ދައްކަވާ ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ މަސައްކަތް ހުށަހެޅުމަށް، ރައްޔިތުންގެ އަޅުގަނޑުމެން މި ކަންކަން ބަލައިލުމަށް، ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމެއް ބާއްވަން. މިގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ބަލައިލާނަން. މި ފަރާތުގެ ކަންކަމަށް ދަންނަވާލަން. މި ބައްދަލުވުމުގެ ހުރިހާ ފަރާތަކުން މިދެ ފަހަރު ވާނެ. މި ފަރާތުން ހަމަ ހުރިހާ ކަމެއް

މައްސަލަތަކާއި، ރައްޔިތުންގެ ޝަކުވާތަކައި ފުދުމި މައްސަލަތަކާއި ކަމަށް ވެފައި އޮތް ކަމުއްގެ ވާހަކަ. ދެން މިހާރު އެ ހުރިހާ ކަމެއްގެ ވާހަކަ ދެއްކުމަކަށް މިހާރު އެކަށްކަށް ކުރީ ބަޔަކު ރައްޔިތުންގެ ދަޢުވާގެ މާލިއްޔަތު ކޮމިޓީ ގޮތަށް މުޅި މިޕާޓީގައި މިވާހަކަ ފުޑޮރިއްޗެ ކަމަށް ވަރަށް އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް އެންމެކަން އަޅުގަނޑަށް އާދެ ފަސޭހަ ކަމެއް ނޫން، އެ ބަދަލާއު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަންނާކަން. އެހެންވީމާ، މި ކަންކަން ހަމަ ދިރާސާކޮށްލާފައި އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ދާން އޮތް މަގެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގޭނީމަ އެ މަގުން ދާއިރު ކަންތައްތަކުގެ މި މަސައްކަތް ފެއްޓެނީ. އެހެންވީމާ، އެ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ހަމަ ރެކޯޑްކޮށްދޭނަން.

ރިސްޕޮންސް ވާހަކަދެއްކުން:

އާދެ، އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑު ޕްރޮސެސް އެއް ދިރާސާކުރަން. އެހެންވީމާ، ޕްރޮސެސް އިން އެ ބާރުވެން މި ސްކްރީނުކޮށްފައި ގޮތެއް ޕްރޮޕޯސަލްކޮށްލީމަ ދެން އަޅުގަނޑުމެން އިތުރަށް ކުރިއަށް ގެންދާން ގޮތެއް ނިންމާ ގޮތަށް.

ހުވަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކުން:

އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޝުރޫއިން ރައްޖޭ މިދާދި ގޮތަށް ކުޑަ ކޮމިޓީ އެއް ނަގައިގެން އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާ ރިފޯމްތައް ޕްރޮސެސް އެއް އެނގުނީމަ، އެ ބާރުވެން ބޭނުންކޮށް އެސްޓޭބްލިޝް ދެއްވަން ވާހަކަ އޮޅި މިތާހުރީއޭ ވަރަށް ސާފުކޮށް. އަޅުގަނޑުމެން މިވަނީ ރިފޯމް ބޭނުންވާ ފުރިހަމަ އެ ބާރުވެން ރިފޯމް ބައްޓަންކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެއްވީން. އެއީ ޚާއްސަކޮށް ބޭނުން ގޮތް ވެސް ގިނަ ކޮމިޝަންސްތަކުގެ ފުސާރު، ކޮމިޝަން މެންބަރުންގެ ފުސާރު ކަނޑައަޅަން މި ޤާނޫނީ ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީސް. އެހެންވީމާ، މަޖިލީހުގެ އަދި ޤާނޫނުއަސާސީ ކޮމިޓީގެ މެންބަރުންގެ ބޭނުންވާ ފަސް މިކަންތައް އެބަ ހިނގާ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހަމަ ޖުޑިޝަލްކޮށްފައި އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން ކުޑަ ކޮމިޓީ އެއް ނަގައިގެން އެ ކަމަށް ހީވަނީ ގެންދަން. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ މަސައްކަތަށް ހުށައެޅު މި ފެށިގެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަދުނާލާއި އެލިދާން ހިނގާފައި އަޅުގަނޑުމެން ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް އެހެން ފަހަތަކަށް ޕްރޮސެސްތަކުގައި އެއީ އަޅުގަނޑު ދެކެވުމަކީ އެ އެއީ ނޫން ކަންނޭގެ އަޅުގަނޑުމެން އެކަން ކުރަންވާ ގޮތޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކުރަންޖެހޭ ކަމެއް ކުރަންޖެހުން ކޮށްލާ ބަދަލު ކޮށްލާ ވާހަކަ އެއީ ދެއްކިދާނެ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިސްޕޮންސް ވާހަކަދެއްކުން:

މިހާރު އަސްލު އިޝޫ އަޔީ މި ކޮމިޝަންތަކުގެ ޓާމްސްގައި އެ ކޮމިޝަންގެ މުވައްޒަފުން ޢައްޔަންކުރުމާއި އެ މެންބަރުންގެ ޕޭ ހަމަޖެއްސުމުގެ ބާރު އޮތީ ކޮމިޝަނަށް ދީފައި އޮތީ. އެއީ މުސާރަ އުނިކުރި މަޖިލީހުގައި ވެސް ޕާސްކުރެވިއްޖެ ޤާނޫނުގެ އޮޅުމަކީ ވެސް ބައެއް ރަނގަޅު ނޫން. އެއީ އަޅުގަނޑަށް ހީވާ ގޮތުގައި. އެ ޓީ ދާއިރާތަކުން ކަމަށް. އެއީ ނުކުރެވޭނެ ކަމަކު ބޭނުންކުރަން. މިހާރު އަސްލު މިކަން އިނގޭތޯ. އެއީ ދެން ވިދާޅުވި އިޚްތިޔާރު ނުހަށަހަޅައެއް ވާނީ ކަމަށް މަޖިލީހުގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވަނީ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އާދެ، ކުރިއަށް ގެންދަން. ދެން ރައްޔިތުން އަޅުގަނޑުމެންގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކުރިއެރުމަށް ތަފާތުކަން ދޭން ކުރަން ޖެހޭނެ ތަރައްގީގެ. (ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު) އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑު އެ ގޮތަށް ކުރިއަށް ގެންދަނީ. ފުރަތަމަ އަދި ސަބަބަކީ އެއީ ދީނީ ބަލަހައްޓަން އިނގޭތޯ އެ ގޮތަށް މުސާރަ އާއި އުފައްދައިގެން ފުރެއް އުފައްދަން ދީނީ ފިޔަވަޅު ބަދަލުކުރެވިދާނެ އެ ބިލުތަކުގެ ތަފާސް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެން. ބޭނުންވާނީ އެ ކަމުގެ ހުރިހާ ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންގެ މަސައްކަތަށް ނިމުނީ. ދެން 2 ނަމްބަރު ކަމަށް އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން. އާދެ، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ ޖެނެރަލް ކަމާއި މި ފަދަ ކަންތައް އަޅުގަނޑުމެން ސަމާލުކަން ދީ ވަނަ 3. ކަމުގެ ބާވަތުގައި އަޅުގަނޑު ދެކޭ މި ދަނޑިވަޅު. މި ބިލުތަކަށް ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމާ ގުޅިގެން ބައެއް ކަންކަން ފާހަގަކޮށްލަން. މިއީ ވަރަށް މުހިއްމު ކަމެއް ކަމަށް ދެކެން. މި ބިލުގެ ޒާތުގައި ހުރި ކަންތައްތަކަށް ތަޢާރުފުކުރެވޭ ތަނަވަސް މުސާރަ ދިނުމުގެ މުއައްސަސާތަކާއި މުސާރަ ފަދަ ކަންތައްތަކުން ކަނޑައަޅާ ހަމަޖެއްސުމުގެ މުސާރަތައް މުއައްސަސާތަކުގެ ތަރުތީބުން ކަނޑައަޅާ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުން. އަޅުގަނޑުމެން މި ޕްރިންސިޕަލްތަކަށް ބަލާއިރު ރަނގަޅު ކަމަށް. އާދެ، މި އިސްލާހު އިނގޭތޯ.

ބިލެތްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ޙަމްޒާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން މުޙްތަރަމް މި ހުށަހެޅުމާއި ގުޅޭގޮތުން ސްޓޭންޑިންގ ކޮމިޓީއަށް ފޮނުވުން. ދެމަފިރިން ގެންދަނީ ކޮމިޝަނު ތަކުގައި ވާތީ ބައެއް ހުރިހާ ކަމެއް ބަލަހައްޓަން ޖެހޭނެ ކަމަށް. އާދެ، އެ ގޮތަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އަޅުގަނޑަށް ފެނޭ އުޞޫލެއް ކަމަށް ބިލުތައް ބަލާ ނިމުނު ހިސާބު.

ހުޅުމީދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިލްޔާސް ލަބީބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

(ވަގުތުކޮޅަކަށްފަހު)

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޖަލްސާ ދުން މި ހިސާބުން ނިންމާލާނަން.